

YTTRANDE från Läkare för Miljön rörande

Betänkande av Utredningen om Kombinationseffekter
och gruppvis hantering av ämnen, SOU 2019:45, Stockholm 2019

Läkare för Miljön (LmM) har tagit del av utredningen och instämmer i huvudsak med de strategiska förslag/rekommendationer som betänkandet föreslår. Genomgången av basfakta och problemställningar bedöms vara välgjord och relevant. Grundpelare i rekommendationerna torde vara utökade krav på riskbedömning av kemikalieblandningar i all kemikalielagstiftning (EU och nationellt; 6.1) samt ett nytt regelverk för att skydda människors hälsa mot komplexa blandningar av kemikalier och andra miljöfaktorer.

Det vi saknar bland rekommendationerna är tydliga förslag rörande utökad bedömning av läkemedels (såväl human- som veterinärmedicinska) och läkemedelsblandningars eventuella miljörisker samt åtgärder för att minska denna miljöpåverkan.

Vidare anser vi att det behövs mer kunskap om möjliga hälsoeffekter på människan av (kronisk) exponering för låga nivåer av läkemedel via miljön. Skärpt lagstiftning med ökade krav på producenter och leverantörer samt ökad forskning på området synes angeläget.

För att uppnå målet ”giftfri miljö” bör särskilda ansträngningar göras för att få till stånd en förbättrad lagstiftning på EU-nivå. Det saknas till exempel en EU-lagstiftning som avser skyddandet av mark från förorening av kemikalier. I Sverige är detta en särskilt angelägen fråga som berör bl a användning av slam från avloppsreningsverk på åkerjordar/odlingsmark. En koppling till och kommentar till den nyligen avrapporterade ”Slamutredningen” (SOU 2020:3) förtjänar en plats i utredningen. Avloppsslam innehåller definitivt en rad kemikalieblandningar (läkemedelsämnen, metaller m m) med potentiellt hälsoskadliga effekter.

En särskild uppmärksamhet måste också ges till resultaten och slutsatserna av det projekt som nämns i utredningen; ”EDC-MixRisk project on endocrine disrupting chemicals in pairs of mothers and children”, där man har undersökt "*effects related to growth and metabolism, neurodevelopment and sexual development*". Inte minst med tanke på nya kemikalier som kommer till marknaden och vars effekter inte är tillräckligt kända. Det är mycket allvarliga risker för foster och som är känt underskattade. Kraven på nya kemikalier innan de släpps ut på marknaden måste väga in dessa risker.

Betänkandet föreslår att en ny ”myndighetsövergripande” arbetsgrupp bildas med ”uppdrag att utveckla system och processer för samarbeten mellan svenska myndigheter, med syftet att underlätta riskbedömningar av kemiska blandningar.”

LfM anser att man bör överväga möjligheten att för uppgifterna utnyttja redan befintliga samrådsorgan inom området, t ex SamTox och Toxikologiska Rådet, för att vinna tempo.

Stockholm den 19 / 5 2020

Sven Blomqvist

Ordförande Läkare för Miljön

E-post: info@lakareformiljon.se